

1. N. 7.

DISSERTATIO

De

JURE JURANDO.

QVAM

CUM CONSENSU ET ADPROBATIONE
AMPLISSIMÆ FACULTATIS JURIDICÆ
IN REGIA UNIVERSITATE AD AURAM,

P R Æ S I D E

VIRO CONSULTISSIMO

DN. MATTHIA SWEDERO,

JUR. PATRII AC ROM. PROFESSORE
ORDINARIO,

PUBLICO SUBJICIET EXAMINI

DANIEL SARCOVIUS,

DIE X. FEBR. ANNI M. DC. LXXXIIX.

IN AUDITORIO MAJORI,
HORIS ANTEMERIDIANIS.

*****

ABOÆ IMPR. APUD JOHANNEM L. WALLIUM,
REGIÆ ACAD. IBIDEM TYPOGR.

A. N. 7.

DISSERTATIO

DE

JURISPRUDENCIA

GRATIA

CUM CONSENSU ET APPROBATIONE

AMPLISSIMI FACULTATIS JURISPRUDENTIAE

ORDINIS ACADEMICI

IN

UNIVERSITATE

DE MONTILLANA

INSTITUTIONE

IN

REPUBLICA

DE

IN

REPUBLICA

IN

IN

IN

- I. *Jurisjurandi sanctimonia ex paganorum opinione.*
- II. *Juramenta temeraria in S. S. esse prohibita demonstratur.*
- III. *Jusjurandum quid.*
- IV. *Jurisjurandi formula accomodanda ad religionem jurantis.*
- V. *Quid ad validitatem jurisjurandi requiritur.*
- VI. *Juramenta dolo, errore aut metu injusto elicit non obligant.*
- VII. *Juramenta quandoq; strictè explicanda; & juramenta non excludunt tacitas conditiones.*
- VIII. *Quatenus heres tenetur ex juramento defuncti.*
- IX. *De juramentorum relaxationibus.*

Vin materia de jurejurando; prout nos eam heic tractamus, pertineat ad illam Philosophiæ partem, quæ *jus natura* tractat, neminem negatum ire existimaverim: Quod iccirco pluribus heic deducere supervacaneum fortassis fuerit. Illud paulo exquisitius observari meretur, jurisjurandi maximam vim atq; sanctimoniam etiam apud Ethnicos habitam fuisse, ita ut gravissima perjuros pœna manere crederetur, quæ ad posteros quoq; pertingeret (quod non nisi de gravissimis criminibus creditum) & ubi sola voluntas sine facto pœnam arcesseret. vid. Grot. de J. B. ac P. l. 2. c. 13. §. 1. Huc facit institutum Pythagoræ, qui discipulis suis præcipiebat, *σπένειν μὲν ὁμῶς καὶ ἁποσπένειν δὲ τοῖς ὅρκοις πάντως ἐμπνέειν*, ut ad jurandum raro ac tarde accedant, ubi vero semel jurassent, ut prorsus sa-

fius sacramenti fidem servarent. Eusebius apud Stobaeum serm. 27. Multi homines adhortantur, τὸ εὐόρκος εἶναι, ut verum jurent. Ego vero, καὶ ἴν' ἀρχῇ μὴ εὐπετέως ἀμυνταί, ne principio quidem temere jurare religiosum duco.

§. 2. Cum itaque juramenta tam sancta etiam apud paganos fuerint habita, quanto majori cum circumspeditione atq; reverentia nos Christianos ad ea praestanda accedere, praestitaeq; servare oportet; qveis non solum lumen suppetit rationis, (per cujus dictamen ea quæ ad vitam hancce rationalem ac socialem decenter agendam faciunt, eruere possumus) verum etiam τὰ λόγια τῶ εἰς concredita sunt. In quibus uti juramenta necessaria in re licita ac possibili adprobantur (vid. Deut. 6. 13.) praesertim cum habeamus exempla jurantis ipsius Dei, Gen. 22. 16. Num. 14. 21. Jer. 22. 5. c. 44. 26. Christi, Matth. 51. 8. Angelorum, Dan. 12. 7. Apoc. 10. 6. sanctorum quam plurima in V. & N. T. ita e contra quæ temere fiunt & in re cui vitium aliquod validitatem jurisjurandi elidens adhæret severe prohibita sunt. vid. Gerh. Isag. 11. Comm. 1. 15. th. 44. Elegans quoque est monitum Imp. in l. 13. §. 6. ff. de jurej. προπετιὸς μὴ ὄμνεις, petulanter ne jurato. Jure autem naturali licita, imo & necessaria esse juramenta non negabit, qui humani pravitatem ingenii & ad fallendum proclivitatem penitius rimari voluerit. Nam introductum est juramentum, ut homines ad enunciandum verum aut servandum promissum eo firmitus adstringantur metu divini Numinis, omnipotentis & omniscii; cujus vindictam, si scientes fallant, per juramentum in se invocant, ubi alias metus ab hominibus imminens non satis efficax videbatur, quippe quorum vires contemnere aut declinare, vel scientiam fallere se posse sperabant. Puf. de I. N. & G. l. 4. c. 1. §. 2. Hobbes de cive. c. 2. §. 20. Possis huc adplicare ea quæ habet

Olden-

Oldendorp. class. 1. Act. 9 sub initium: *non solum utilis verum etiam necessarius est jurisjurandi usus, velut ultimum inter mortales presidium tuenda veritatis. Credendum enim est homines, qui aliquid frontis habent, divini nominis testimonium non falso invocatu-ros.* Quod autem Grot. d. c. §. 21. existimat, assertorium quidem juramentum à Christo & Apostolis probari, promissorium vero non item, id merito refutatur ab Osiandro ad. h. l.

§. 3. Est itaque jusjurandum assertio religiosa, qua divinæ misericordiæ renunciamus, aut divinam poenam in nos deposcimus, nisi verum dicamus. Hunc enim juramentorum sensum esse, facile indicant formulæ, quibus illa concipi solent; puta, *ita me Deus adjuvet, Deus sit testis, Deus sit vindex*, aut his æquipollentes apud Romanos: *Tu Jupiter macta eum, qui fefellerit, ut ego hanc macto porcam.* vid. Livius lib. 1. & alibi. In hoc ipso autem gravissima poena est, si quem Deus propitius mortalem non adjuvet. vid. Puf. & Hobbes ll. cit. Nam etsi ponamus id falsum esse, quod antiqui crediderunt etiam posteros ob perjurium parentum poenæ divinæ obnoxios futuros, de quo in §. 1. (Quia aptitudo ad poenam ex merito oritur, cujus fundamentum est sua cujusq; voluntas, qua homini nihil magis proprium, quæq; nisi ex motu intrinseco vitium contrahere non potest. Puf. l. 2. c. 3. §. 33, conf. Jo. Ad. Osiand. observ. in Grot. p. 1208.) tamen ipsius perjury persona divinæ gravitatem vindictæ metuere necessarium habet. Hesiod. *clades mortalibus unde Adveniunt, quoties fallaci pectore jurant.* Hinc etiam adparet, cum præter Numen nihil sit omniscium aut omnipotens; absurde juramentum concipi per aliquam rem quæ opinione divinitatis destituitur, hoc nimirum sensu, ut ea re testis atq; ultrix perjury invocetur: etsi hoc frequens sit, ut in ju-

ramentis certa res nominetur, per quam juretur, hoc sensu, ut Deus, si jurans sefellerit, vindictam suam in istam potissimum rem exserat, tanquam juranti carissimam & maximi æstimatam. Puf. de offic. hom. & Civ. l. i. c. xi. §. 3. Ex quibus & hoc patet, non sine ratione graviter quondam punitos, qui per caput aut salutem principis pejerabant; quippe quod crederentur divinis pœnis ipsum principem facere obnoxium, cujus tamen incolumitati salus publica sit innixa. vid. l. 13. §. fin. ff. de jurejurando. Sic Aben-Eldras testatur, usu receptum esse penes Ægyptios, si quis juraverit per caput Regis, neq; steterit promisso, morti adjudicari, etiamsi pro redimenda vita sua tantum auri, quantum ipse pendet, obtulerit, citante Osiand. obs. in Grot. pag. 982.

§. 4. Id præterea certum est, etsi in jurejurando Deus testis invocetur, illud tamen concipi debere formula accommodata ad religionem ejus qui juraturus est. Frustra enim adigitur aliquis ad jusjurandum per Deum quem non credit, adeoque nec metuit. Etsi enim lumine naturali scire possit Deum esse: nemo tamen per illum se jurare putat alia formula, vel nomine, quam quod suæ ipsius, hoc est (ut existimat is qui jurat) veræ religionis præceptis continetur. Hobbes c. 2: §. xxi. Inde quoque est, quod qui per falsos Deos jurat, quos ipse tamen pro veris habet, utique obligetur; et si sefellerit, revera perjurium admittat. Quia quanquam sub falsis notis, generali tamen complexione Numen intuetur, ideoque Deus verus si pejeratum sit, in suam injuriam id factum interpretatur. Hinc Aug. Ep. ad Publ. 254. *Et qui per lapidem jurat, si falsum juret, perjurus est.* Deinde: *Non te audit, lapis loquentem, sed punit Deus fallentem.* Grot. l. c. §. xii. add. c. 10. qv. 5. caus. 22. ubi Augustini sermo 30. de verbis Apostoli citatur. vid. & Ziegler, ad. d.

ad. d.l. Grot. Ei vero qui juramentum accipit sub formula illius religionis, quam jurans quidem pro vera, ipse autem pro falsa habet, nihil peccati metuendum existimamus, quippe cum ideo istius religionem haut quidquam adprobet, aut pro vera habeat. Pertinent huc Augustini verba quæ reperiuntur in Jure canonico, c. 16. quæst. 1. caus. 22. *Qui utitur fide illius, quem constat jurasse per Deos falsos, & utitur non ad malam rem, sed ad licitam & bonam, non peccato ejus se sociat quo per demonia juravit, sed bono pacto ejus quo fidem servavit.*

§. 5. Porro ut juramentum obliget, requiritur non solum ut animo deliberato id susceptum sit; sed insuper ut licita sit illa obligatio cui firmandæ id accedit. Quare nullas habebit vires jurata promissio de re, quæ est illicita jure naturali & divino, imo humano quoque, modo isti non repugnet. Quam in rem adfertur exemplum Davidis, 1. Sam. xxv. qui Nabali pepercit quem se occisurum juraverat. *In malis promissis rescinde fidem, in turpi voto muta decretum, quod incaute vovisti, ne facias; impia est promissio, quæ scelere impletur,* ait Isidorus c. in malis caus. 21. q. 4. Ambros. l. 3. de offic. c. 12. *Quod male juratur, pejus præstatur; miserabilis est necessitas, quæ parricidio solvitur.* Philo de specialibus legibus ad tria Decal. præcepta p. 491. *Qui juratus male agit, addit culpam culpæ, dum sacramento abutitur, cum debuisset potius abstinere à malitiis. Abstineat igitur, & supplex Deum exoret, ut pro sua clementia temeritati inconsultæ ignoscat, quæ ad jurandum præceptus actus est: nam duplicare noxam cum te possis exonerare dimidio, maxima est mania, vix unquam curabilis.* Imo etiamsi res, quæ promittitur, in se non sit illicita; non tamen valebit jusjurandum, si per id impediatur majus bonum morale; seu ubi per id finis prohibendi obire aliquod officium humanitatis ac pietatis. Puf. l. c. §. 10. Huc pertinet insignis Philonis locus à Grotio citatus, d. l. §. 7.

quem semel, h. e. latine ponam. Sunt quidam adeo dura atq; infociabili ingenio, siue odio humani generis siue dura domina iracundia subacti, ut morum feritatem jure jurando obscurant, ut ne hunc habeant mensae aut lecti socium, ne illi bene unquam faciant, ne quid ab eo ad mortem usq; accipiant.

§. 6. De juramentis dolo aut errore elicitis, vel per metum injustum extortis, id in universum tenendum, illa haut quidquam obligare, nec perjurii notam contrahere, quae eadem non servat. Nam juramenta in se non producant novam aliquam & peculiarem obligationem, sed obligationi in sese validae, velut accessorium quoddam vinculum superveniunt. Hisce consona sunt, quae tradit Hobbes de civ. d. l. §. XXII. *Pactum nudum non minus obligare quam in quod juravimus. Pactum enim est quo adstringimur, juramentum ad punitionem divinam attinet, quam provocare ineptum esset, si pacti violatio non esset per se illicita. Illicita autem non esset, nisi pactum obligatorium esset.* Ex hisce patet quid sentiendum de nonnullis casibus, qui heic agitari solent; puta, de juramento à Josua Gibeonitis praestito, de quo vid. Puf. & Grot. add. Osiand. in Grot. qui movent praecipuum illud Deut. xx. 16. non ita stricte esse interpretandum, ut non aliquam admittat limitationem, hanc nimirum, *nisi si qui statim imperata facerent.* Succedit nobilis illa multumq; vexata quaestio, an juramentum latroni praestitum, sit servandum; quae tanto curatius discutienda, quod plurimos invenias, qui heic diversas foveant sententias, vid. Grot. h. l. Osiand. Ibid. Gerh. Ifag. ll. com. part. 2. l. 1. Add. Loccen. Syn. Jur. dissert. x. q. 5. qui Grotium heic sequitur, & alios. Isthac super re nobis ita videtur. Cum obligatio semper referatur ad alium cui quid est praestandum; adeoque illi respondeat in altero, cujus vi exigere queat obligationis impletionem, inde

inde adparet neminem obstringi juramento per metum
injustum extorto; (puta si gravi alicui malo vitæ nostræ
à prædone intentato nos eripere non possumus, nisi ma-
gna vi pecuniæ jurejurando ipsi promissa.) *Ulpianus l. 7.
§. 3. ff. de Pactis; si ob maleficium, ne fiat promissum sit: nulla
est obligatio ex hac conventionē.* Inepta quippe est ad quæ-
rendum sibi jus hæc velut materia, alteri non inferre id,
quod per leges inferre prohibebaris; & absurde impu-
tas alteri, quod non feceris id, quo facto graviter pecca-
turus fueras *Puf. l. 3. c. 6. §. 11. Seneca l. 2. contro. 13. non
est, beneficium scelus non facere.* Idem sentiendum, si quis in
latrones incidens ad redimendam vitam cogatur jurare silentium
perpetuum, & ipsis quantum in se cavere de impunitate; nam &
illud juramentum per exceptionem metus injuste incussi infirma-
tur; præsertim cum ex tali silentio pluribus innocentibus periculum
emergere facile potest, quod a proximo amoliri omnibus modis
jubemur. *Vid. Matth. vii. 12.* Imo qui latrones non prodit, suspicio-
nem societatis occultæ cum latronibus initæ præbet; Quod factum
legi naturali maxime contrariatur quæ istiusmodi societates plane
improbat ac damnat. *conf. 1. Cor. V. 22. improbosq; illos nebulones
in malitiæ atq; Atheismi professione confirmat.* Quod vero *Grot.
h. l. censet ex ejusmodi juramenti non quidem homini, Sed Deo jus
nasci, id vix admiserim, cum verba hæc non ad Deum sed
ad hominem dirigantur, neq; Deo aliquid promittitur, sed la-
troni. Unde etiam meo judicio melius faciet, siquidem quis ex in-
vocatione nominis divini conscientia scrupulus oriatur, qui promissam
pecuniam in pias causas erogat, ne facinorosorum malitia ne-
bulonum eadem alatur. Ist hæc tamen haut quidquam extendi ve-
lim ad fœdera vel pacta quæ bellum finitur, quod pleno utrinq; con-
sensu gestum fuit. Cum enim lex naturæ jubeat pacem omnibus
modis quærere & conservare, approbat etiam media quæ ad istam quæ-
rendam aut servandam tendunt vid. *Grot. d. l. §. 8. 15. & l. 3. c. 19.
ubi de fide inter hostes. Add. Puf. l. c. 8. §. 1.**

§. 7. Porro & hoc observandum, etsi à juramenti omnis interpre-
tatio cavillatoria procul abesse debeat, obreverentiam quam Deo de-
bemus

hemus; non tamen ideo eorundem interpretationem semper esse extendendam, sed quandoq; stricte faciendam; siquidem subiecta materia id requirere videtur. Huc pertinet exemplum Israelitarum, Judic. xxi. qui cum jurassent se filias suas Benjaminitis in matrimonium non duros, raptas cum raptoribus vivere permiserunt. Aliud enim est dare, aliud raptum non repetere. conf. & Liv. l. 39. c. 37. Huc etiam refertur à Pufendorfo l. c. §. 17. juramentum Davidis de impunitate Simei præstitum 2. Sam. xix. 23. Sed nec tacitas conditiones & limitationes excludunt juramenta, quæ ex ipsa rei natura rite fluunt. Puta si alicui quicquid velit petendi optione concessi, ubi iste iniqua aut absurda petierit, haut quid quæ tenebor. Qui enim aliquid indefinite alteri roganti promittit, antequam noverit quid iste sit petiturus, præsupponit alterum petiturum honesta, moraliter possibile, non absurda, non sibi aut aliis perniciofa. Hinc apparet quid judicandum de facto Heredis, Matt. xvi.

§. 8. Ceterum quatenus heres teneatur ex jurejurando ejus cui succedit, ex hisce apertum fiet. Si ex jurejurando nemini fuit perfectum ius quæsitum, ipsaq; obligatio tantum in pietate, fide aut constantia jurantis fundata fuit, heredem ejus qui juravit non teneri. Quia ad heredem sicut bona transeunt, id est, quæ in hominū sunt commercio, ita honorum onera: non item alia, quæ quis ex officio puta pietatis, gratiæ, fidei debuit. Hæc enim ad illud quod stricte jus dicitur inter homines non pertinent, uti docet Grot. l. c. Add. tamen Puf. §. 17.

§. 9. Dispicendum nunc obiter quid superiorum imperia circa juramenta possint. Ubi illud manifestum est, superiorum auctus hoc quidem efficere non posse, ut iusiurandum quatenus vere fuit obligatorium non sit præstandum: id enim Juris est naturalis & divini. Verum ubi iuratum fuit super rebus & actionibus, quæ directioni superioris subsunt, juramentum à consensu expresso aut tacito superioris vim mutuabitur, qui illud irritum declarare potest, ubi idem ipsi displicuerit. Sed & ubi ex persona iurantis non potest irritum declarari iuramentum, poterit tamen eiusdem effectum elidere superior ejus, cui ex iuramento jus est quæsitum, si jus istud ipsum auferat, aut vetet ne quid ex iuramento accipiat, idq; vel pœnæ nomine, vel ob utilitatem publicam ex vi domini supereminentis. Vid. Puf. & Grot. ll. c. De variis iuramentorum generibus consulantur iidem, & alii, imprimis vero iuris Rom. interpretes.

SOLI DEO GLORIA.